

Uit: de Beneficiaal-boeken van Friesland;

Opgesteld op het bevel van Maria van Hongarijen, in naam van keizer **Karel V**, uitgevaardigd door het hof van Friesland, te Leeuwarden, den 3 november 1542.

Op pagina 136 – 138 vinden we de inkomsten van o.a. de Pastorie en ook van de landen en de renten die toekomen aan de Prebende in Poppenwier van welke Lyeuwe Hottez het Jus Patronus heeft.

De pastoor ontving jaarlijks:

1. Uit Heslema goedt: een golden floreen jaerlycx, en twee ewige deelen, elck deel van dardenhalff broodt ende zes pondt butters.
2. Uit Piersma guedt toe Mershorne: 7½ stuuers
3. Uit goedt te Mershorne waar Ide Gouertsz. op woont: 7½ stuuers
4. Uit Gossema goedt 5 blancken
5. Uit Idzaerde goedt op de Hersbueren 6 stuuers
6. Uit Ulbarda guedt ter Soel 6 stuuers
7. Uit dat goedt op die Haersbueren, daer nu een Epe Hansz. op woent, 1 stoeter, welke nog nooit is gegeven hoewel mijn voorgangers die wel ontvingen.
8. Uit Sytzema guedt een ewich deel
9. Uit Jelma guedt een ewich deel en
10. Item, die tyden is van olts geweest vuyt elck huys 1½ stuuers, ende wordt nv nyer veel van gegeuen.
11. Item, dat vier hoochtyts offer, als Paesschen, Pinxter, Assentie ende Kerstyt, hoert elck paer op elck hoechtyt den Pastoir te offeren een blanck.
12. Item, die achterdaden van een olde doode, is van olts geweest een koe, die beste noch die slimste, ende wordt nv gemeenlyck betaelt met 1½ of 2½ golden guldens, nae dat zy van staeden zyn, met seuen jaer deelen.

Van boerenbedrijven ontving de pastoor in totaal dus per jaar: 1 goud gulden, 27 stuivers, 5 blancken en wat z.g. eeuwige delen, wat bijvoorbeeld die zes pond boter is en o.a. brood en dergelijke. De pastoor klaagt dat vroeger de pastoor van elk huis 1½ stuiver ontving, maar nu bijna nooit meer iets. Dat bij hoogtijdagen een gezin een blanck hoort te geven (maar soms dan ook niet?). En dan de achterdaden, dat is het gebruik dat bij het overlijden van een gezinslid de pastoor zeven jaar lang zal bidden voor het zieleheil van deze persoon. Van ouds betaalde men daarvoor een koe, niet de beste en ook niet de slechtste, maar dat is niet meer, tegenwoordig betaalt men daarvoor 1½ of 2½ goud guldens. En het laatste zinnetje, na enig puzzelen de meest plausibele vertaling: niet dat zij zo beter af zijn, als je het (die koe) door zeven jaar deelt. "Van staeden zyn" is een uitdrukking in het middel-nederlands woordenboek staat de uitdrukking: "van staden comen" en de vertaling: "beter uit komen". En het woord seuen is gewoon middel-nederlands voor zeven.

Conclusie: de pastoor heeft nog een redelijk inkomen uit de boerenbedrijven, hoewel niet gecorrigeerd voor inflatie. Maar het enthousiasme van de burgerij om hem te betalen voor zijn werk wordt er niet groter op.

Er zijn in die tijd vier muntsoorten: een stuiver, een blanck, een stoeter en een goud gulden. Een stuiver is van koper, een blanck is een klein zilveren muntje en een goud gulden is van goud natuurlijk. De volgende voorbeelden:

Een stuiver geslagen in Leeuwarden rond 1580

*Drie Steden, Zwolle, stuiver, 1488
(MCCCC 88), zilver.*

Nog een stuiver

*Bourgondië, Karel de Stoute (1467-1477),
blanc, zilver.*

Een blank of blanck

*Nederlanden, Holland, Philips II (1555-
1581), 1/20 philipsdaalder, zilver.*

Hierboven een afbeelding van een stoter of stoeter

West Frieslandse stoter

Voor en achterkant van een goud gulden van rond 1520.

Carolusgulden

Waarden van de munten:

De eenheidsmunt was de stuiver of stuyver. De waarde van een blank is $\frac{3}{4}$ stuiver, een stoter is waard $2\frac{1}{2}$ stuiver, een goud gulden 28 stuivers en later de carolusgulden met een waarde van 20 stuivers. Die munt is de basis van de latere gulden en is altijd 20 stuivers waard is gebleven.